

Taxonomické zařazení rodu *Eobactrites* (Cephalopoda) z českého ordoviku

M. Aubrechtová

Ústav geologie a paleontologie, Přírodovědecká fakulta, Univerzita Karlova, Albertov 6, Praha 2, aubrech1@natur.cuni.cz

Rod *Eobactrites* Schindewolf, 1932 (*Bactrites sandbergeri* Barrande, 1867) s jediným druhem *E. sandbergeri* se vyskytuje v klabavském a šáreckém souvrství ordoviku Pražské pánve. Pozice taxonu v systému hlavonožců byla od počátku a je do současnosti předmětem sporů. Někteří autoři tento rod řadí k čeledi Bactritidae (řád Bactritida, podtřída Bactritoidea) (Barrande, 1867; Moore, 1964), a to především kvůli úzké, přímé schránce a ventrálně položené, válcovité sifonální trubici. Část autorů předpokládá příslušnost rodu *Eobactrites* k jiné skupině hlavonožců, nejčastěji zmiňovanou je čeleď Baltoceratidae (řád Ellesmerocerida, podtřída Nautiloidea; např. Ružencev, 1962). Důvodem je stáří prvních pravděpodobných zástupců podtřídy Bactritoidea kladené do svrchního siluru (Kröger & Mapes, 2007). S cílem zpřesnit systematické postavení, je prováděna podrobná revize dostupného materiálu. Hlavními znaky rodu *Eobactrites* jsou ventrálně položená trubice bez uloženin, dlouhé sifonální oblíny, pravděpodobná nepřítomnost spojovacích prstenců nebo jejich výrazné zkrácení, vysoké komory s možnou přítomností episeptálních

uloženin, přímý tvar schránky a přímé sutury s ventrálním lalokem. Nově byly studovány svalové vtisky, mající podobu dvou tenkých, přímých linek nad posledním septem. Protokoncha a tvar ústí neznámé. Zatím nejvýznamnějším znakem se v této fázi výzkumu zdají být velmi dlouhé, límečkovitě zakončené sifonální oblíny zasahující až do předcházející komory. Tento znak rod *Eobactrites* vylučuje z obou výše zmíněných čeledí, které se vyznačují krátkými přímými nebo zahnutými oblínami. Blíže by pak měl k řádu Ellesmerocerida, jehož někteří zástupci mohou mít oblíny velmi dlouhé. Například rod *Bathmoceras* je charakterizován podobným límečkovitým zakončením oblín. Možná přítomnost episeptálních uloženin by tento předpoklad potvrdovala (Flower, 1964). Schránky rodu *Eobactrites* se vyskytují v silicifikovaných konkréciích (tzv. šárecké nebo rokycanské kuličky) spodního a středního ordoviku Pražské pánve. Společně s tímto taxonem hlavonožce byli v těchto konkréciích zjištěni hyoliti a ramenonožci, vzácněji plži, trilobiti a taxony problematického systematického postavení *Sphenothallus* a *Plumulites*.

Literatura:

- Barrande, J. (1867): Systême silurien du centre de la Bohême, Première Partie, Recherches Paléontologiques, Classe des Mollusques, Ordre des Céphalopodes.
- Flower, R. H. (1967): Memoir 12. The Nautiloid Order Ellesmeroceratida (Cephalopoda). – New Mexico Bureau of Mines and Mineral Resources, Socorro, New Mexico, USA.
- Kröger, B., Mapes, R. H. (2007): On the origin of bactritoids (Cephalopoda). – 81(3), 316-327. Paläontologische Zeitschrift, Stuttgart, Germany.
- Moore, Raymond C. (1964): Treatise on invertebrate paleontology. Part K. Mollusca 3. Endoceratoidea, actinoceratoidea, nautiloidea, bactritoidea. – ii-xxviii, 1-519. GSA et University of Kansas Press, Lawrence, Kansas, USA.
- Ružencev, V. E. (1962): Osnovy paleontologii, 5. Molljuski - golovonogije. 1. – 444 s. Izd. ANSSSR, Moskva.